

Rapper en theatermaker Sef stelt de vlag ter discussie, en wat die buitensluit. 'Dat enorme gevoel van trots, dat deel ik niet'

Jacob Haagsma • 14 juni 2023, 9:00

Yousef Gnaoui, Sef, is rapper en theatermaker. In *Vlag* is hij beide tegelijk. Hij ageert tegen de statische vlag, die mensen buitensluit.

In *Vlag* dragen Yousef Gnaoui, artiestennaam Sef, en zijn beide muzikanten legeruniformen in camouflagekleuren. „Precies dezelfde als de nieuwste van het Nederlandse leger.” Op hun schouder: de Nederlandse vlag. Maar dan omgekeerd.

Tenminste, zo was het bij de première. „We gaan ‘m vanavond denk ik doen zonder die vlaggen”, zegt hij. Kan makkelijk, ze zitten vast met klittenband. „Dat leidt een beetje af van waar het echt om gaat.”

Rappen en theater maken: voor Yousef Gnaoui liep dat een tijd parallel. Ook in het begin van zijn rapperscarrière werkte hij al met theatergroep Likeminds. Het rappen nam de overhand, „maar de oprichter van Likeminds vroeg de hele tijd: ‘wanneer gaan we weer eens een voorstelling maken?’ Dat heeft hij denk ik 15 jaar volgehouden.”

Vandaar *Vlag* . Gekoppeld aan Sefs laatste album *Ik zou voor veel kunnen sterven maar niet voor een vlag* . „Ik heb niet echt acteer-ambities, maar wel ambities als maker. Theater is gewoon een plek. Je hoeft er geen ‘theater’ te maken of ‘muziektheater’. Het is een plek waar mensen een uur, of langer, gaan zitten, met volle aandacht. Waar je op een uitgebreide en geconcentreerde manier iets kunt neerzetten.”

Veel woorden

En dus is Sef in *Vlag* ook gewoon rapper, maar ook zijn interesse in videokunst en beeldcollages heeft een plek in *Vlag* . Op de achterwand van een container, de speelplek, worden allerlei beelden geprojecteerd. „Beeld en geluid gaan hand in hand, en die sturen ook de muziek aan, Soms gaat het om de combinatie, soms juist om de tegenstelling. Ik zocht naar een fragmentarische, associatieve vorm van vertellen. En dan krijg je een vorm van theater, die zich goed laat combineren met rappen. Rap is een heel communicatieve vorm, waarin je heel veel woorden kwijt kunt.”

En Yousef Gnaoui heeft veel woorden en beelden nodig om zijn verhaal te vertellen. Het verhaal van de vlag, en wat die betekent, en hoe die vaak wordt gebruikt om mensen uit te sluiten. Daarom wordt er gespeeld in een zeecontainer. Die hoort bij de haven van West-Terschelling, maar reist ook de wereld over, zonder belemmeringen.

„Handel”, zegt Gnaoui. „En dat is een paspoort voor alles.” En over dat beeld van die stalen container op de Nollekes, een van de mooiste plekken van Terschelling, een van de hoogste ook: bovenop een voormalige vuilnisbelt.

„Ik zocht ook naar de tegenstelling tussen natuur enerzijds en de mens, cultuur anderzijds.” Als ik zeg dat ik in het zwerk met de ondergaande zon op de achtergrond een vervagende vlag zie: „Wow, zo had ik het nog niet bekeken. Het is de bedoeling dat er wel ruimte is voor zulke associaties. Al is wel duidelijk waar ik sta.”

De vlag is statisch, de mensheid niet

Vlaggen. „Sommige vlaggen zijn het waard om te beschermen en voor te strijden. Dat zijn meestal vlaggen voor mensen, niet voor staten of systemen. Vlaggen zijn bedoeld om saamhorigheid en samenhang te creëren. Maar in de praktijk worden er onder die vlaggen vaak mensen uitgesloten. Die vlag kan bestaan omdat sommige mensen er niet bij mogen. En daar heb ik een probleem mee, dat kun je niet goedpraten. Je kunt niet beargumenteren waarom het ene kind meer recht heeft op veiligheid en het andere kind niet. Omdat het onder een andere vlag is geboren.”

Waar Gnaoui ook een probleem mee heeft: dat zo'n vlag vaak statisch is, en de mensheid niet. De regenboogvlag evenmin, „daar komen steeds letters en kleuren bij.” En wat je er ook van vindt: die omgekeerde Nederlandse vlag van de boerenprotesten is dat ook niet. „Eigenlijk is dat boerenprotest heel effectief. Maar zij claimen daarmee die vlag.” Vandaar die omgekeerde vlag op hun mouwen: een manier om die vlag terug te eisen. Maar hij snapt ook de militairen die onder de Nederlandse vlag zijn uitgezonden, en rond de Dodenherdenking juist ageerden tegen die omgekeerde vlag.

Maar als zoon van een Marokkaanse vader (Hassan Gnaoui, ook theatermaker) en een Nederlandse moeder heeft hij zo zijn eigen ideeën

over de Nederlandse vlag. „Dat enorme gevoel van trots bij die vlag, dat deel ik niet. De Nederlandse vlag staat ook voor heel wat ellende. Dat Nederland een limiet stelt aan mensen die hier mogen komen. Terwijl diezelfde vlag op heel veel plekken ongevraagd is neergezet, en erg lang gebleven.” Kolonialisme, die ongerijmdheid.

Nyabinghi, sound systems

Yousef Gnaoui ageert tegen de vlag en de samenhang waar die voor staat – een schijnbeeld, als niet iedereen aan mee mag doen. Maar hij zoekt ook naar alternatieven. In die stortvloed van beelden op de achterkant van die container zitten fragmenten van Jamaicaanse Rastafari's met hun Nyabinghi-rituelen, maar ook van Jamaicanen die een *sound system* opbouwen – de basis van zijn versregel 'Het enige goede systeem is een geluidssysteem'.

Zo zoekt hij naar alternatieve verbanden, buiten die vlag om. „Die Rasta's hebben een andere vorm van samenzijn uit de grond gestampt, die niet gebaseerd is op grenzen. Ze zijn buiten hun wil, als slaven, naar dat eiland in de Caraïben gebracht, en hebben daar zo goed en zo kwaad als dat ging een nieuwe cultuur, een nieuwe religie, een nieuwe levensvorm geschapen. Samengeraapt, geremixt: delen uit het Jodendom, de bijbel.” De kerk van de Rasta is zijn lichaam, zoals de Five Percenters, een zwarte stroming gelieerd aan de Nation of Islam, ook Allah ziet in de menselijke ledematen. „Allemaal interessante manieren om naar de mensheid te kijken.”

Hij heeft rondgereisd op Jamaica, waar hij kennismaakte met de cultuur van de sound systems. „Elk dorp heeft dan op vrijdag, op zaterdag een *dance* . Dan zijn ze 's ochtends al bezig om dat ding op te bouwen. Waar

eerst niks was, is ineens samenhang, Het voelt alsof er een tijdelijke tempel wordt neergezet.” Nog een keer: samenhang zonder de dwang van een vlag.

Terug naar de voorstelling. „Ik krijg van mensen vaak te horen dat ze niet uit kunnen leggen wat het is. Ik vind dat een compliment.”

<https://dvh.nl/cultuur/theater-musical/Samenhang-maar-niet-met-statische-vlag-28479269.html>